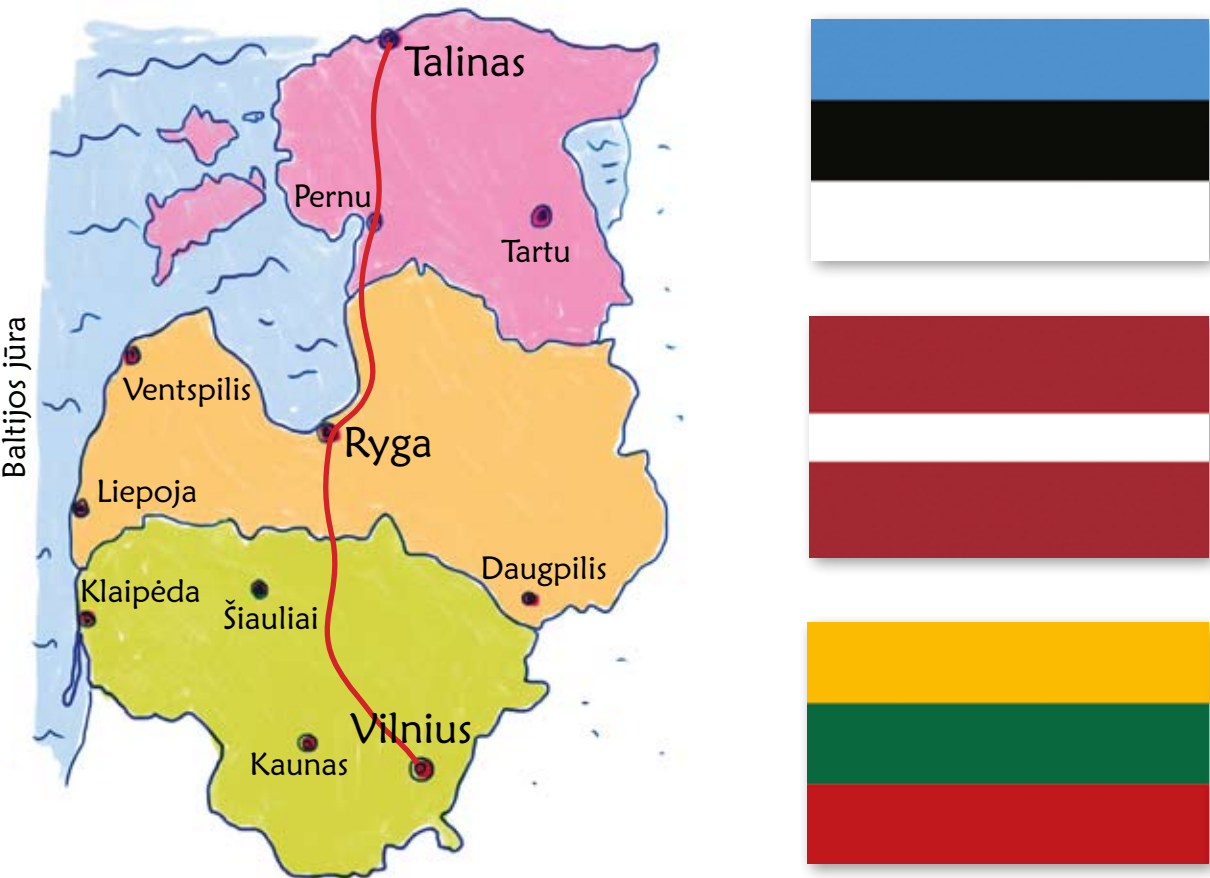

Baltijos sesės

Praėjusią pamoką kalbėjome apie Baltijos kelią. Dabar pažiūrėkime, kaip jis driekėsi per tris šalis: Lietuvą, Latviją ir Estiją. Baltijos kelias prasidėjo Vilniuje, nusitęsė per Latvijos sostinę Rygą ir baigėsi Estijos sostinėje Taline.

Estija yra šiaurinė, teritorija ir gyventojų skaičiumi mažiausia Baltijos valstybė. Ji turi salų Baltijos jūroje. Latvija glaudžiasi tarp Estijos ir Lietuvos. Pagal savo plotą ir gyventojų skaičių ji yra didesnė už Estiją ir mažesnė už Lietuvą. Latvijos sostinė Ryga yra didžiausias Baltijos šalių miestas.

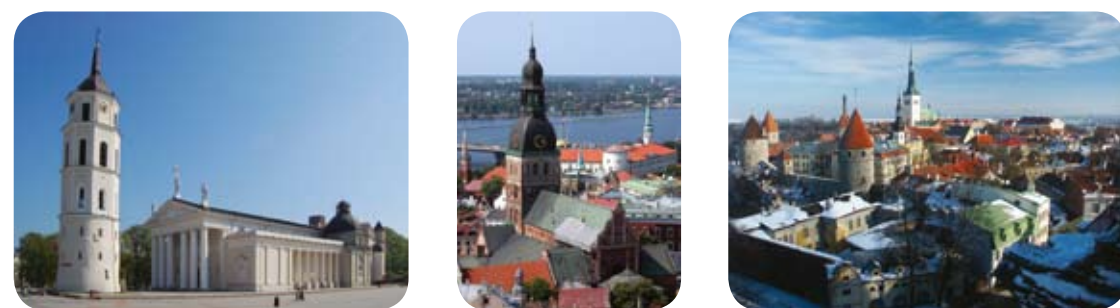
- Žemėlapyje parodykite Estiją, Latviją ir Lietuvą bei šių valstybių sostines.
- Nurodykite didžiausius Lietuvos, Latvijos ir Estijos miestus.
- Kokius uostus prie Baltijos jūros turi šios šalys?
- Kokios didžiausios šių Baltijos šalių upės?

- Prisiminkite pasaulio kryptis (šiaurė, pietūs, rytai ir vakarai) ir jas nupieškite. Pažymėkite tarpines kryptis: šiaurės vakarų, pietvakarių, pietryčių ir šiaurės rytų.
- Pagal tai nustatykite, kur (rytuose, pietvakariuose ir t. t.) Baltijos jūra skalauja Estijos, Latvijos ir Lietuvos krantus.

Visų trijų Baltijos šalių sostinės yra seni miestai. Senoji, centrinė miestų dalis vadinama **senamiesčiu**. Svarbiausia senamiesčio dalis yra aikštė su bokštu ir jame įtaisytu laikrodžiu.

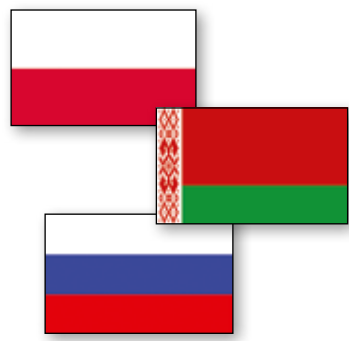
- Kokius pastatus atpažįstate pagrindinėje Vilniaus senamiesčio aikštėje?
- Gal teko būti Rygos ir Talino senamiesčiuose? Kokių įspūdžių parsivežėte?

Kelis žodžius perskaitykite lietuviškai, latviškai, estiškai.

Labas rytas	Labrīt	Tere hommikust
Viso gero	Ardievas	Hūvasti
Ačiū	Paldies	Aitāh
Prašau	Lūdzu	Saak

- Žemėlapyje suraskite, kokių kitų valstybių krantus skalauja Baltijos jūra.
- Kurios dvi iš šių valstybių taip pat yra Lietuvos kaimynės?
- Kokia valstybė, Lietuvos kaimynė, nesiriboja su Baltijos jūra?
- Kokių valstybių šios vėliavos?

Rašome apie matytus daiktus

1. Perskaitykite Mijos laišką senelei. Apie ką ji laiške pasakoja?

Miela senele!
Noriu tau papasakoti, ką mačiau.
Ar žinai, kad Vilniuje ne taip seniai
pastatė naują paminklą? Mūsų klasi
jį apžiūrėjo. Man ir mano draugams
jis patiko. Gaila, kad tu jo nematei. Aš
tau jį nupiešiu!

Mija

„Laisvės kelias“

2. Ar senelė galės įsivaizduoti, ką Mija matė? Kodėl?

3. Rokas ir leva patarė Mijai į laišką vietoj piešinio įterpti keletą sakinių apie paminklą. Kuriuos sakinius ir kur įterptumėte?

Paminklas ilgas ir aukštas.
Jis panašus į sieną.

Siena iškljuota geltonomis,
žaliomis ir raudonomis
plytelėmis.

Patarimas

Kiti žmonės mus geriau supras, jei pasakodami stengsimės žodžiais piešti pasakojimui svarbius daiktus, gyvūnus ar žmones. Taip padėsime jiems pamatyti tai, ką mes matėme ar įsivaizdavome.

4. Papildykite pasirinktą rašinėį daiktą apibūdinančiais žodžiais arba sakiniais. Jums padės užrašai ant lapelių.

Mano automobilis

Aš turiu automobilį. Jis važinėja
tik mano kambaryje. Kodėl? Nes
jis žaislinis!

Lukas

Mano žaisliukas

Turiu tigriuką Oskarą. Jis atvažiavo pas mane
iš Ispanijos. Mama sakė, kad Oskaras išoko į jos
lagaminą. Nuo to laiko jis gyvena mano kamba-
ryje.

Kristina

Automobilis...

Tai mažas pliušinis žaisliukas.

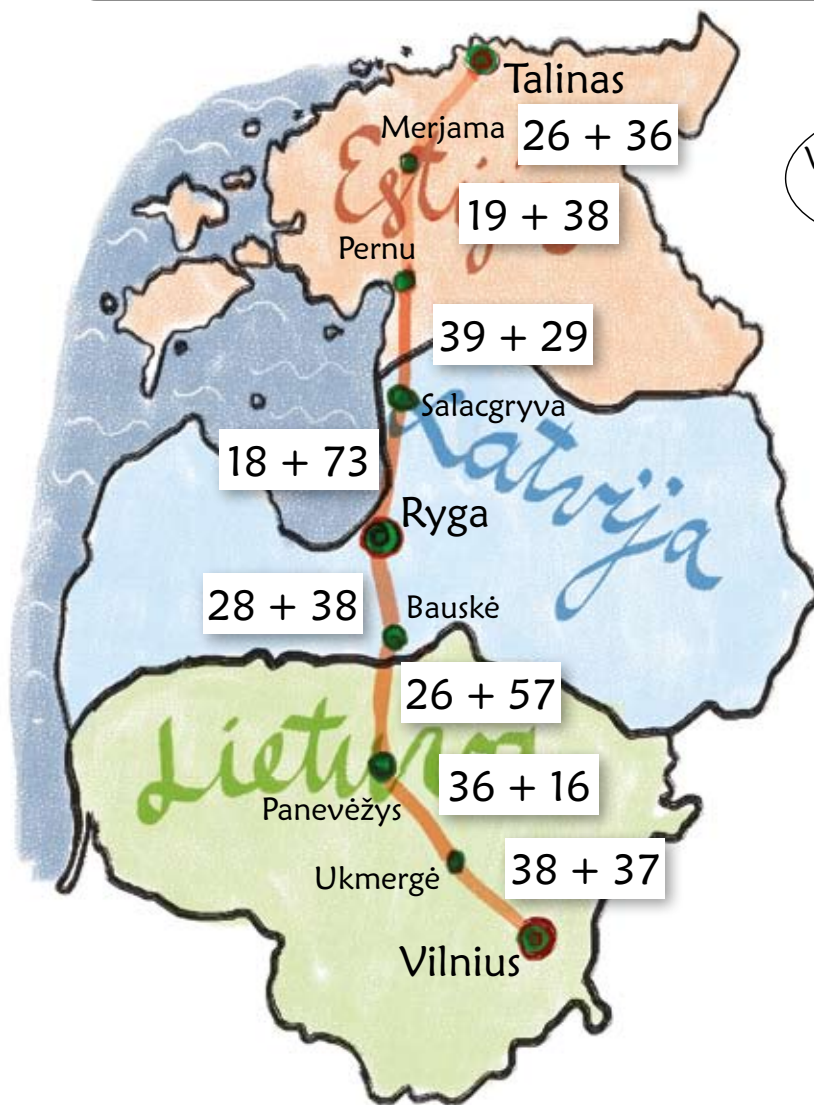
Jis snukutis...

Jis greitas kaip vėjas.

Uždaviniai. Trijų dėmenų suma

1. Rokas su leva žemėlapyje susirado Baltijos kelią ir aiškinosi, kiek kilometrų yra tarp miestų. Kilometrų skaičių jie užrašė sudėties veiksmais. Kiek kilometrų yra tarp pažymėtų miestų?

Visos trys šalys prie tos pačios jūros.

Kiekviena šalis turi savo sienas.

2. Mykolas turi užpildyti įdomiuosius kvadratus. Pagal ką jis nustatė, kokią sumą turi gauti pirmajame kvadrato?

Pirmame kvadrato visomis kryptimis trijų dėmenų suma turi būti 45.

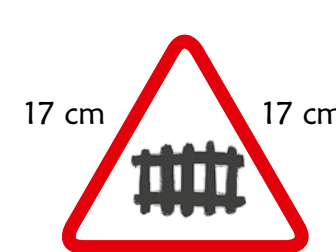
	13	14
		19
16		12

24	4	32
	20	
		16

- Kokia suma turi būti antrajame kvadrato?
- Kokie skaičiai turi būti tuščiuose langeliuose?

3. Vaikai darė skirtingo dydžio trikampius įspėjamuosius kelio ženklus. Juos reikėjo apklijuoti raudona juoste.

- Apie ką įspėja kiekvieno vaiko padarytas kelio ženklas?
- Kokio ilgio raudonos juostelės prireikė kiekvienam ženklui apklijuoti?

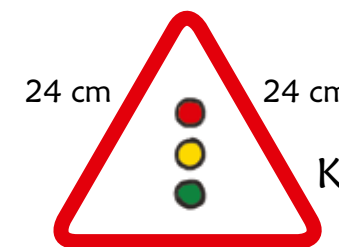
17 cm
Daiva

19 cm
Ieva

14 cm
Lukas

24 cm

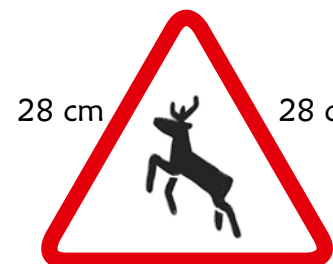
Kristina

26 cm

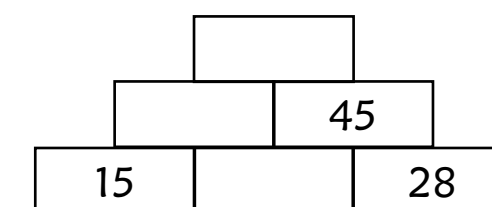
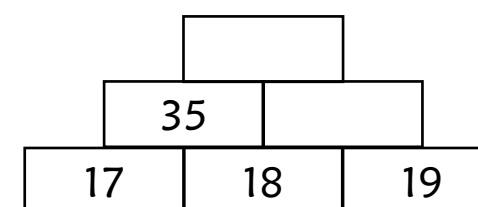
Mykolas

Visus trikampius galime vadinti lygiakraščiais, nes visos trys kraštinės vienodo ilgio.

28 cm
Tadas

4. Kokie skaičiai turi būti tuščiuose langeliuose?

Lesson Thirty Seven: Thank you

1. Listen and sing.

No, no, no.
Yes, yes, yes.
Please, please, please.

No, no, no.
Yes, yes, yes.
Thank you, thank you, thank you,
Thank you, thank you, thank you,
Thank you.

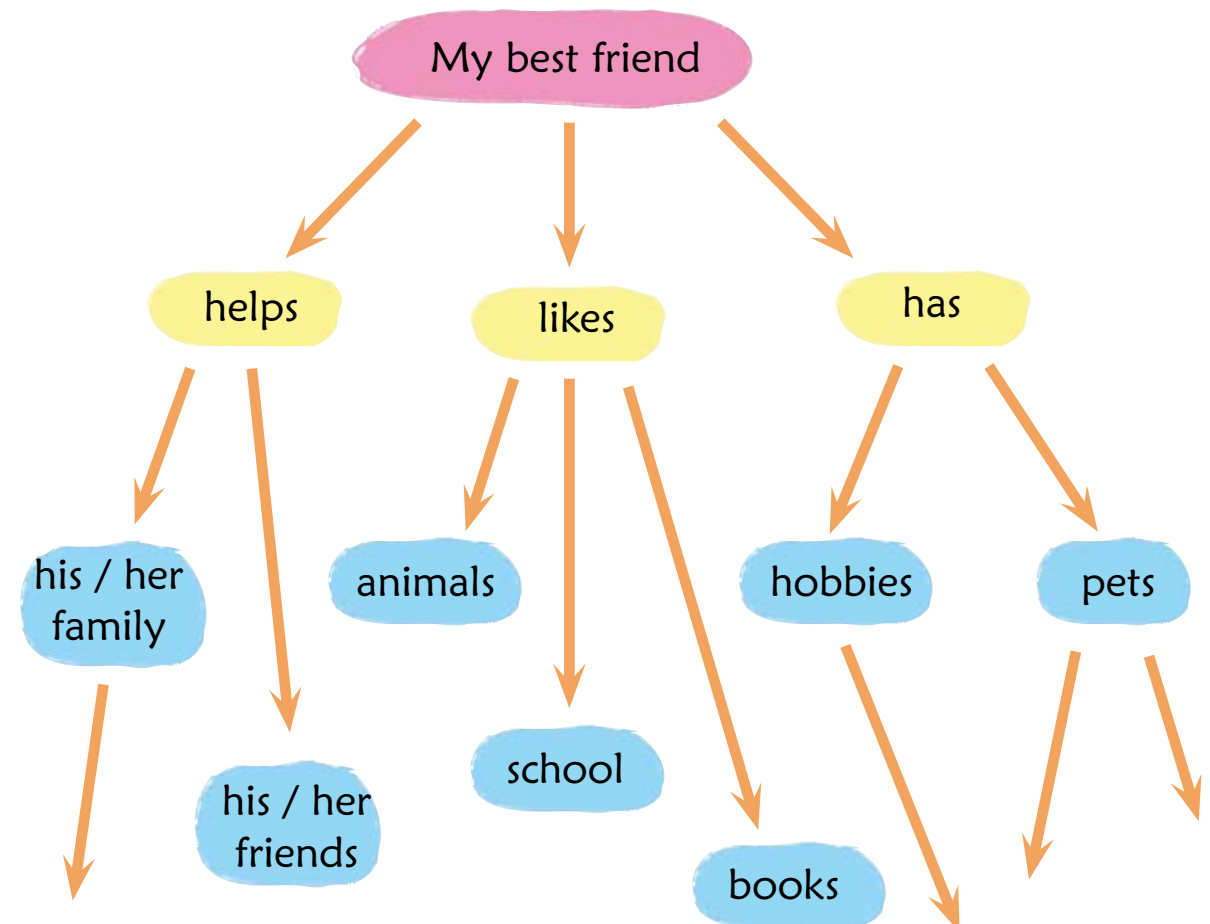
2. Listen. How can Mia help Ieva?

3. Think. What do they say?

4. Speak. Tell us about your best friend.

Išmokome

Pasiūlyti pagalbą ir padėkoti:
Can I help you?
Yes, please. Thank you.

Papasakoti apie savo geriausią draugą.

Baltai

Senovės baltai, dabar lietuviai ir latviai, tikėjo, kad papuošalai atbaido piktąsias dvasias. Jie manė, kad nelabasis gali įlįsti pro ausis, o barškantys auskarai gali nuvyti jį šalin. Todėl moterys, taip pat ir vyrai, nešiodavo auskarus, apyrankes, seges, žiedus.

Ar jūsų tėvai nešioja papuošalus, panašius į senovinius?

Kartu su mokytoja apsilankykite muziejuje ir apžiūrėkite knygą „Baltų menas“. Aplankykite suvenyrų parduotuvę ar interneto svetainę www.baltumenas.lt.

Aptarkite ten matytus senovinius radinius ir papuošalus.

Iš molio ar plastilino nulipdykite papuošalą, kurį matėte muziejuje, parduotuvėje, ar knygoje: smeigtuką, segę, žiedą ar apyrankę.

Jums poreikis: plastilino ar molio, stekos, pagaliuko.

Būkite kruopštūs, nes jūsų darbeliai maži. Gerai sukljuokite pavienes detales, papuoškite įvairiais raštais.

Steka – skulptoriaus įrankis – nedidelė lazdelė paplatintu galu.

- Kuo ypatingas šis drabužis?
- Kiek segių pastebite šiame kostiume?

Baltų merginos tautiniai drabužiai

Sudėkite savo darbelius ant stalo. Pastebėkite, kad žiedas apvalus ir gilus kaip šulinys, o segė iškilė, ji stovi tarsi žiogas ar koks arklys.

Seniausios lietuviškos dainos

Pasidalykite grupėmis ir atlikite ritmų sutartinę. Žodžiams *čiūto* bei *čiutyte* sugalvokite skirtingus plojimus.

I gr. $\text{H } \frac{2}{4}$ Čiū-to čiū-to, čiu-ty-te čiu-ty-te. Čiū-to čiū-to,

II gr. $\text{H } \frac{2}{4}$ Čiū-to čiū-to, čiu-ty-te čiu-ty-te.

III gr. $\text{H } \frac{2}{4}$ Čiū-to čiū-to, čiu-ty-te čiu-ty-te.

Panaudodami sutartinių garsažodžius (tūto sadūto, lingo linago, tūto tatato, mėtaujėla mėtaujo) sukurkite ir atlikite savo ritmų seką.

123

Išmokite sutartinę.

VIŠTELĖ KARKĖ

Viš-te-lė kar-kė, žir-ne-lius tar-pė. Ku-di ku-di, ku-di-ka-ka, ku-di ku-di ku-di-ka-ka.

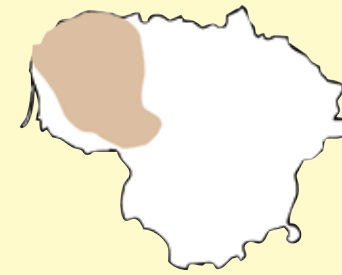
Vištelė karkė, žirnelius tarpė.
Kudi kudi, kudi kaka,
Kudi kudi, kudi kaka.

Vištelė karkė, rugelius kaupė.
Kudi kudi, kudi kaka,
Kudi kudi, kudi kaka.

I gr.	Vištelė karkė...	Kudi kudi...	Vištelė karkė...	Kudi kudi...
II gr.	Vištelė karkė...	Kudi kudi...		Vištelė karkė...
III gr.	Vištelė karkė...	Kudi kudi...		

Žemaitija

Žemaičių dainos yra daugiabalsės. Jie dainuoja laisvai, mėgsta patęsti aukštas natas, melodiją puošia balso pavingiavimais, kartais vidury žodžio atsikvepia. Dainas dažnai pradeda dainuoti vienas žmogus, o vėliau prisideda ir pritariamasis balsas. Kartai būna net du pritariamieji balsai.

124

Paklausykite žemaičių dainos. Atkreipkite dėmesį: keliais balsais atliekama daina; kokia dainos nuotaika.

125

Išmokite žemaičių dainą.

PLAUKĖ PYLELĖ

Plau-kė py-le-lė par a-že-rė-lį, lend-re-les lanks-ty-da-ma.

Plaukė pylė*
Par ažerėlį,
Lendrelės** lankstydama.

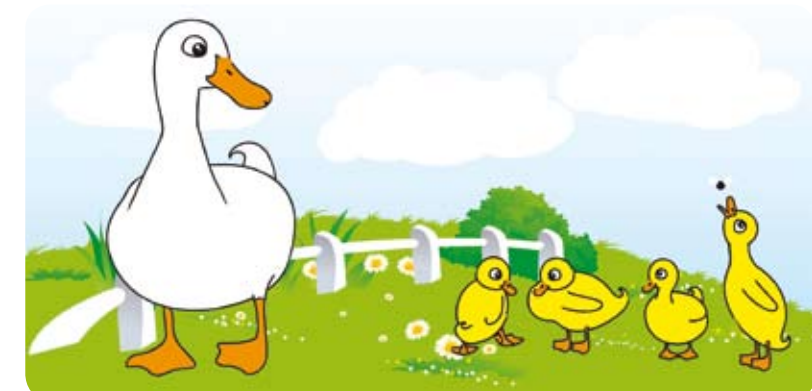
Nei tu tykoki,
Nei tu nušausi,
Nei tu manęs pagausi.

Oi tu, pylėle,
Raibus paukšteli,
Tyko tavi nušauti.

Pati palėksiu,
Vaikus paslėpsiu
Lendryno ažerelie.

* Pylėlė (tarm.) – antelė.

** Lendrelės (tarm.) – nendrelės.

Lietuviškas šokis praeityje

Praeityje Lietuvoje buvo šokami liaudies šokiai, baletas, istoriniai šokiai. Liaudies šokių buvo įvairių – šokamųjų žaidimų, ratelių, porinių šokių. Juos šokant buvo atliekami paprastasis, pristatomasis, šoninis, bėgamasis, liaunasis, stangrusis ir kiti žingsniai. Rankos buvo sukabinamos paprastai žemai, už parankių, krepšeliu. Atliekant lietuvių liaudies šokius skambėjo daina, dainuojama pačių šokėjų, arba liaudiška muzika, grojama muzikantų.

Pasitarę su mokytoju atlikite įvairius lietuvių liaudies šokių žingsnius.

Baletas atsirado Prancūzijoje, todėl baletu judesiai iki dabar visose šalyse vadinami prancūziškais pavadinimais: *plie*, *battement tendu*, *port de bras*. Dabar Lietuvoje atliekami ir labai seniai sukurti baletai – „Gulbių ežeras“, „Miegančioji gražuolė“, „Spragtukas“, ir šiuolaikiniai baletai – „Romeo ir Džuljeta“, „Pelenė“.

Atlikite baletu rankų ir kojų pozas, pagrindinius judesius.

Kartu su mokytoju ištarkite prancūziškus jų pavadinimus.

Stebėkite baletą – teatre arba vaizdo įrašą. Išsakykite savo nuomonę ir aptarkite su draugais.

Kokio kraujo mes turime?

Roko ir levos klasėje yra berniukas, kurio vardas Andrius, o pavardė Krasnovas. Taigi vardas lietuviškas, o pavardė rusiška. Kartą per pamoką Andrius paaiškino:

– Aš turiu ketvirtį rusiško kraujo: mano tėtės tėvai, arba mano seneliai, yra lietuvė ir rusas. Senelis ir jo protėviai nuo senų laikų gyveno Lietuvoje, prie Zarasų. Aš turiu ir jo nuotrauką.

Vaikai klausėsi atsisukę į Andrių, o paskui ėmė kelti rankas:

– Mokytoja, aš ne tik lietuviško, bet lenkiško ir ukrainietiško kraujo turiu. Mano mama sakė, kad ji pusiau lenkė.

– O aš turiu truputį karaimiško kraujo, močiutė sakė.

– Mano prosenelis vedė vokiečių, senelė moka kalbėti vokiškai, kažkur Vokietijoje dar ir dabar turim giminių.

– Labai įdomu, – pratarė mokytoja.

– O mano seneliai yra lietuviai, – pasakė Tadas.

– Ir mano! Ir mano! – šūkčiojo vaikai.

– Bet jūs nežinot, gal tarp tolimų savo prosenelių turit ir kitų tautybių giminaičių? – suabejojo Mykolas.

Lietuvos rusai, vadinamieji sentikiai

Lietuvoje gyvenantys karaimai

– Apie prosenelius aš žinau tiek, kad jie gyveno prie Druskininkų, – atsakė Tadas.

– Ne taip svarbu, kiek kuris turim vienos ar kitos tautybės kraujo, – įsiterpė mokytoja, – svarbu, kad esame Lietuvos valstybės piliečiai arba jais tapsime, kai gausime pasus. Jeigu jūsų tėvai kilę iš didesnių miestų, ypač Vilniaus, Klaipėdos, visai nenuostabu, kad ten šeimas kūrė skirtingų tautybių žmonės. O jei jūsų tėvų gimtinė yra kaimai ir mažesni miesteliai, ten daugiau vienos tautybės šeimų.

– Aš sakiau, kad mano proseneliai gyveno prie Druskininkų, todėl mes tikri lietuviai, – nenustygo suole Tadas.

– Taip, tu lietuvis, kaip ir dauguma Lietuvos gyventojų, – toliau aiškino mokytoja. – Bet Lietuvoje gyvena nemažai mišrių šeimų ir yra kitų tautybių, pavyzdžiui, lenkų, rusų, žydų, šeimų. Dažniausiai jie moka ir savo tėvų, ir valstybinę lietuvių kalbą.

Žydų tautybės vyras

Romų vaikai

Lietuvoje nuo seno gyvena pietietiškos išvaizdos žmonių: tamsūs plaukai, kumpa nosis, tamsios akys.

- Pasiklauskite savo tėvų, ar jūsų giminėje yra kitos tautybės giminaičių. Gal apie juos būtų galima papasakoti plačiau – kaip jie atsirado Lietuvoje, ar mokėjo lietuviškai kalbėti, kaip jie atrodo.